

Locale Belangen

Orgaan van de Vereeniging voor Locale Belangen.

Verschijnt den 1sten en 16den van elke maand.

De Vereeniging is opgericht in 1912 en als rechtspersoon erkend bij Gouvernements Besluit d. d. 31 Juli 1922 No. 75. Zij stelt zich ten doel, de ontwikkeling van het gewestelijk en plaatselijk zelfbestuur en de algemeene belangen van locale rессorten te bevorderen.

Commissie van Redactie:

F. W. M. KERCHMAN, G. de RAAD, R. SLAMET.

Redactie-Secretaris: H. OBBINK.

Redacteur voor lokaal-technische aangelegenheden: J. J. G. E. RÜCKERT.

Vaste medewerkers: Mr. C. J. van HASSELT, Gerard JANSEN, Mr. M. D. de JONG,
Th. van KEMPEN, en Dr. H. J. LEVELT.

Opneming van een stuk beteekent niet, dat de Redactie zich met den inhoud vereenigt.

Stukken den Secretaris betreffende te zenden aan den heer G. de Raad, Karrenweg 204, Semarang, die betreffende den Penningmeester aan den Heer F. W. M. Kerchman, Pendrian 23, Semarang. Alle voor de Redactie bestemde stukken te zenden aan den Redactie-Secretaris, den heer H. Obbink, Palmenlaan Zuid 41, Semarang.

De herziening van de finantieele verhouding tusschen het Rijk en de gemeenten in Nederland.

*Een zoo ingrijpend wetsontwerp, dat een
revolutie brengt in de finantiële verhouding
tusschen Rijk en de Gemeenten.*

M. v. A.

Op 1 Januari 1931 zal deze voor de Nederlandsche Gemeenten zoo belangrijke wet in werking treden. Zooals dat in Nederland gebruikelijk, hebben vele publicisten, toen het wets-ontwerp verscheen, zich er toe gezet in meer of minder omvangrijke en belangwekkende brochures of tijdschriftartikelen, de strekking en de beteekenis van de nieuwe voorschriften in het licht gesteld en daarover hun meening gegeven. Aan de hand van deze literatuur en van de officieele stukken over dit onderwerp verschenen, zal ik trachten voor de lezers van Locale Belangen een benopt overzicht samen te stellen, dat een inzicht geeft in deze uitermate gewichtige en belangwekkende materie. De decentralisatie in Indië en de verdere uitbouw van de Staatsinrichting zijn gefundeerd op de beproefde en deugdelijk gebleken Nederlandsche Staatsinstellingen. Hoe meer we dus weten van

wat er op dit gebied in Nederland omgaat, hoe omvangrijker onze kennis wordt van hetgeen voor Indië in den vorm van wettelijke voorschriften en verordeningen ten behoeve van openbare lichamen wordt in het leven geroepen.

Alvorens iets te zeggen over de behandeling van het wetsontwerp, is het wel gewenscht te vermelden, welke practische consequenties deze wet heeft. De diepst ingrijpende verandering is wel, dat de gemeentelijke inkomstenbelasting en de opcentenheffing op de rijksinkomstenbelasting zullen vervallen.

Met de gemeentelijke inkomstenbelasting vervalt dus de aloude vorm van plaatselijke inkomstenbelasting op het platteland, vooral bekend onder den naam van „hoofdelijken omslag”. Deze gemeentelijke inkomstenbelasting is van veel ouderen datum dan die van het Rijk. Zij is afkomstig, toen de gemeente nog een meer gesloten gemeenschap vormde dan tegenwoordig, de ingezetenen in sterkere mate aan hun gemeente gehecht waren en ook draagkrachtige personen veelal gedurende hun geheele leven in de plaats van hun geboorte bleven gevestigd. In dien tijd was het van den wetgever juist gezien om als hoeksteen van het gemeentelijk belastingstelsel te kiezen een plaatselijke inkomstenbelasting (de „hoofdelijke omslag” dus, waardoor eventueele te korten — aldus lees ik in het bekende leerboek van Cort van der Linde over het Nederlandsche belastingstelsel — als het ware over de ingezetenen werden „omgeslagen”. In de M. v. T. op het wetsontwerp wordt door den Minister de Geer en Kan uiteengezet, waarom deze plaatselijke belasting uit den tijd is en dus dient te verdwijnen. Zij wijzen op het lossen worden van den band tusschen ingezetenen en woonplaats. Zoowel tengevolge van de toeneming en vergemakkelijking van het verkeer, als door wijziging van de economische en politieke verhoudingen — aldus de memorie — is veler belangstelling voor de Gemeente, in welke zij werken en hun inkomsten genieten, verflauwd. Gewezen wordt dan nog op het toenemend forensisme en op de belangrijke plaats die de naamlooze vennootschap in het economische leven is gaan innemen, waarna in de Memorie van Toelichting het volgende wordt gezegd:

„Aan deze verzwakking van het gemeentelijk besef zou op zich zelf waarschijnlijk nog niet zulk een groote beteekenis behoeven te worden toegekend, zoo zij niet gekomen was in denzelfden tijd, waarin, tengevolge van economische omstandigheden, een zeer ongelijkmatige stijging der gemeentelijke lasten intrad.

Er zijn vele gemeenten, waarin de opbrengst der plaatselijk inkomstenbelasting een veelvoud bedraagt van dat der Rijksinkomstenbelasting, terwijl in den regel alle groepen van gemeentenaren den zwaren druk hiervan ondervinden.

De omstandigheid, dat een deel der contribuabelen van die gemeenten te allen tijde zich door verhuizing aan het deelnemen in de gemeenschappelijke lasten kan onttrekken en daartegen vaak weinig bedenking koestert, verscherpt dit kwaad, wijl zij een voortdurende bedreiging vormt voor hen, die door hun werkzaamheden of om andere redenen

*zich aan een
voor de nij
ondervindt.*

*Deze b
gebleken
komstenbe
meentelijk
ander te
aangewezen*

*„Een ver
ting als de
voor haar*

*Tegen
de Vereer
van de g
het ging
passende
van handl
het wets
deze bela
inkomster
verschillen
oorlog st
vestiging
in het la
onverwac
belasting
enkele feit
inkomster*

*De ge
heven, en
verband l
gemeente
progressie
cijfer, enz
stuk gen
waarin d
opgelost,
verliezen.*

*Ik stip
is geblek
reputatie*

zich aan een bepaalde zwaarbelaste gemeente verbonden gevoelen; niet het minst derhalve voor de nijveren, van wier overbelasting de algemeene welvaart in de eerste plaats schade ondervindt."

Deze beschouwing — de forensenbelasting is in Nederland onhoudbaar gebleken — voert de voorstellers tot de conclusie, dat de gemeentelijke inkomstenbelasting moet worden opgeheven en dat het zwaartepunt der gemeentelijke belastingen naar een ander terrein moet worden verlegd. Dit ander terrein wordt in de M. v. T. in de volgende bewoordingen aangewezen:

„Een verteringsbelasting als de Rijksbelasting op het personeel en een zakelijke belasting als de grondbelasting zijn in beginsel heffingen, die een gemeente behoeft en die voor haar passen”.

Tegen dit denkbeeld is van verschillende zijden bezwaren gerezen. Ook de Vereeniging van Ned. Gemeenten heeft zich uitgesproken voor het behoud van de gemeentelijke inkomstenbelasting. Zonder resultaat natuurlijk, want het ging juist over het verdwijnen van die niet meer in den modernen tijd passende belasting en de Regeering zou door het openlaten van de mogelijkheid van handhaving of invoering van een eigen gemeentelijke inkomstenbelasting het wetsontwerp denatureeren. En een practische reden, waarom men met deze belasting wilde breken, was gelegen in het feit, dat de gemeentelijke inkomstenbelasting in tal van gemeenten onevenredig sterk drukte. De enorme verschillen in belastingdruk hebben zich vooral in de eerste jaren na de oorlog sterk geaccentueerd. Zoo las ik kort geleden in de bladen, dat de vestiging van Dr. van Aalst, president van de Nederlandsche Handel Mij. in het landelijke Hoevelaken, voor de overige inwoners dier plaats het onverwachte fortuintje bracht, dat het cijfer van de gemeentelijke inkomstenbelasting voor hen tot nul wordt gereduceerd. Hoevelaken werd door het enkele feit van deze vestiging dus ineens een gemeente, waar geen gemeentelijke inkomstenbelasting behoefde te worden betaald.

De gemeentelijke inkomstenbelasting wordt dus 1 Januari 1931 opgeheven, en daarmee de eigenlijke gemeenteadministratie en wat daarmee verband houdt. Tot het verleden zullen dan behooren de debatten in de gemeenteraden over aftrek van noodzakelijk levensonderhoud, kinderaftrek, progressieve regeling, het telken jare vaststellen van het vermenigvuldigingscijfer, enz. Ongetwijfeld gaat met de gemeentelijke inkomstenbelasting een heel stuk gemeentelijk leven heen en zal, nu deze belasting in andere vormen, waarin de gemeentelijke autoriteit eigenlijk niet meer is te herkennen, is opgelost, de gemeente als centraal punt waaruit wordt bestuurd, aan invloed verliezen.

Ik stipte zooeven aan, dat de forensenbelasting in Nederland onhoudbaar is gebleken. Twee oorzaken hebben hier samengewerkt om de minder goede reputatie van deze belasting te vestigen. Theoretisch is tegen de gedachte,

die aan de forensenbelasting ten grondslag ligt, nl. het doen dragen in de lasten van de gemeente waar men woont of werkt, en waardoor die gemeente verwarring van lasten ondervindt, weinig in te brengen. Het is echter gebleken, zeer bezwaarlijk te zijn deze belasting zoo te regelen, dat haar toepassing van die grondgedachte een billijke afspiegeling is en dat daarbij tevens voldoende rekening met de draagkracht der getroffen en wordt gehouden. Aan dezen eisch voldoet de tegenwoordige regeling niet in alle opzichten.

De andere oorzaak van de geheel onbevredigde werking dezer belasting schijnt te zijn gelegen in de niet eenvoudige en weinig tastvolle wijze, waarop de aanslagen werden geregeld. In 1918 zei Dr. van der Tempel in de Tweede Kamer hieromtrent het volgende: „de toepassing der bestaande forensenbelasting hier en daar en in het verleden heeft veel kwaad bloed gezet. De pogingen van meerdere zijden, om uit deze belasting te halen, wat er uit te halen viel, ten laste van de contribuabelen, de administratieve moeilijkheden, welke zich hebben voorgedaan, hebben een wijdverbreiden tegenzin tegen deze belasting doen ontstaan”. En hoe de meening over deze belasting in de kringen der betrokken gemeentebesturen is, moge blijken uit de ondervolgende beoordeeling door een gemeentebestuur, welke beoordeeling ik vond in de over het wets-ontwerp gewisselde stukken. Zij luidt als volgt:

„Voor het belastingjaar 1927/1928 zijn 69 ingezetenen als werkforens elders aangeslagen. Dit zijn zonder uitzondering menschen met een zeer gering inkomen; gewone landarbeiders, die toevallig even over de gemeentegrenzen werk vinden; grondwerkers die arbeid verrichten in dienst van een aannemer, die werk buiten de gemeente uit te voeren heeft; werklieden aan den spoorweg en aan den rijksweg, die noodzakelijk bijna dagelijks tot over de grens der gemeente hun arbeidsveld moeten uitstrekken; beambten van den provincialen stoombootdienst, die ook in andere gemeenten moeten vertoeven; werkvolk bij den scheepsbouw, dat ver van zijn gezin werk gevonden heeft; bootwerkers die tijdelijk elders tewerk gesteld zijn; arbeiders aan de Zuiderzeewerken. Sommige gemeenten vallen als wolven op deze menschen aan. Wat die gemeenten er van trekken is luttel en wat wij er van moeten missen is ook van weinig belang, doch de administratieve omslag is groot en voor de betrokkenen telt toch de hun opgelegde last nog wel mede, vooral als zij de geheele week buiten hun gezin moeten leven. De aanslag als werkforens heeft een omvang aangenomen ver buiten de grenzen, welke de wetgever bedoeld heeft. Hoe eerder wij van deze belasting verlost worden, hoe beter.

Deze forensenbelasting gaat dus ook verdwijnen. In de M. v. T. schreef de Regeering, dat zij het oogenblik inderdaad gekomen achtte om te breken met wat door den tijd is gevorderd en om den menschen toe te staan te wonen, waar zij willen, onafhandelijk van de vraag waar hun dagtaak ligt en hoever het terrein hunner werkzaamheden zich uitstrekt.

In plaats van de gewone forensenbelasting komt de nieuwe wet in artikel 26 met een z. g. „woonforensenbelasting”. Deze belasting is direct

en kan gemeente dan 90 krankzinnig jaar voor De belas verplicht opmerkel

van den van perso 90 dagen ter besch van het v andere b

De ket slagen” i aan de v vast, dat mag best verblijf e naar de

De nu en de g 1897 en Krachten van het wet was der jaren ten zelf e van den A verhoudi per inwo in overe beelden uit blijkt cieel be finantieel uitkeerin nomen. l gemeente een vier

en kan worden geheven van de natuurlijke personen, die zonder in de gemeente hoofdverblijf te hebben, er gedurende het belastingjaar meer dan 90 malen nachtverblijf houden, anders dan als verpleegde in een krankzinnigen gesticht of ziekenhuis, of er op meer dan 90 dagen van het jaar voor zich of hun gezin een gemeubileerde woning beschikbaar houden. De belasting *kan* worden geheven, waaruit volgt dat de gemeenten niet verplicht zijn tot het heffen van deze belasting over te gaan. Het is voorts opmerkelijk, dat er geen enkel verband zal mogen bestaan met het inkomen van den woonforens. Een belasting, die dus alleen geheven zal kunnen worden van personen, die zonder in de gemeente hoofdverblijf te hebben, meer dan 90 dagen van het jaar voor zich of hun gezin een gemeubileerde woning ter beschikking hebben. Deze belasting mag worden geheven naar den duur van het verblijf, naar de huurwaarde der gemeubileerde woning of naar andere bij verordening door den raad vast te stellen grondslagen.

De keuze is hier dus niet zoo groot gelaten. Wat onder andere „grondslagen” is te verstaan, is niet nader aangegeven en wordt klaarblijkelijk aan de vindingrijkheid van de gemeentebesturen overgelaten. Alleen staat vast, dat er geen enkel verband met het inkomen van den belastingplichtige mag bestaan. Waar de met name genoemde grondslagen, nl. duur van het verblijf en huurwaarde, zeker wel de beste kansen zullen bieden, zal aanslag naar deze gronslagen wel regel worden.

De nu bestaande wet op de finantieele houding tusschen het Rijk en de gemeenten, die op 1 Januari 1931 wordt ingetrokken, was van 1897 en was gebaseerd op het beginsel van uitkeering per inwoner. Krachtens deze wet maakten de gemeenten aanspraak op een uitkeering van het Rijk. Een bekend en algemeen gevoeld bezwaar tegen deze wet was het absoluut gemis aan aanpassingsvermogen bij de in den loop der jaren zoo zeer veranderde finantieele verhoudingen binnen de gemeenten zelf en tusschen de gemeenten onderling. Een dezer dagen verschenen werkje van den Amsterdamschen wethouder Dr. Witbaut, handelende over de finantieele verhouding, geeft hieromtrent belangwekkende bijzonderheden. De uitkeering per inwoner, zooals die in 1897 werd aangenomen, is dus sedert lang niet meer in overeenstemming met de nooden en behoeften der gemeenten. Er zijn voorbeelden te over — Witbaut geeft er in zijn gemeld werkje enkele — waaruit blijkt, dat gemeenten met een hooge uitkeering per inwoner er finantieel beter voorstaan dan gemeenten met een lage uitkeering. De nieuwe finantieele verhouding kent ook wel de uikeering per inwoner, doch deze uitkeering berust op geheel andere beginselen dan in 1897 werden aangenomen. Ik kom hierop nader terug. Volgens de wet van 1897 ontvingen de gemeenten verder van het Rijk over elk jaar een uitkeering ten bedrage van een vierde der jaarwedden, voor den burgemeester en secretaris vastgesteld.

Deze bepaling komt eveneens te vervallen, al zullen de gemeenten uit het ingestelde gemeentefonds (waarover straks) een bijdrage in genoemde jaarwedden ontvangen.

Volgens artikel 246a van de gemeentewet kunnen de gemeenten opcenten op de vermogensbelasting heffen tot een maximum van 100. In de nieuwe regeling is dit maximum gesteld op 50 opcenten, terwijl het Rijk zelf ook 50 opcenten heft ten behoeve van het in te stellen gemeentefonds.

Volgens de tegenwoordige regeling mag de provincie evenveel opcenten heffen op de vermogens- als op de Rijksinkomstenbelasting, maar niet eerder dan nadat 20 opcenten op de personeele belasting worden geheven en ook niet hoger dan een maximum van 25 op de vermogensbelasting. In de nieuwe regeling wordt dit verband verbroken, omdat de provincies het recht verliezen, opcenten op de personeele belasting te heffen. Voor het vervolg zal de provincie opcenten op de vermogensbelasting kunnen blijven heffen tot een gelijk aantal als op de Rijksinkomstenbelasting en tot een maximum van 40.

Ik kom nu tot den hoeksteen van de nieuwe regeling: het gemeentefonds. Artikel 1 van de nieuwe wet luidt als volgt:

„Ingesteld wordt een fonds, waarvan de inkomsten volgens de bij deze wet gestelde regels onder de gemeenten wordt verdeeld. Van dit fonds, genaamd „gemeentefonds” worden de inkomsten en uitgaven jaarlijks bij afzonderlijke begrooting vastgesteld”.

Het groote principieele verschil tusschen het systeem van de wet 1897 en de nieuwe regeling valt aanstonds op. Onder de oude regeling ontvingen de gemeenten geheel onafhankelijk van elkaar een uitkeering per inwoner. De finantieele toestand van de eene gemeente was daarbij voor de uitkeering aan een andere gemeente niet van den minsten invloed. Tot welke vreemde inconsequenties dit systeem noodwendig moest voeren, daarop heeft de heer Vliegen onlangs in de Tweede Kamer gewezen, toen hij het volgende zeide:

„Een ander kwaad zijn de geweldige verschillen in belastingdruk, die tusschen de verschillende gemeenten bestaan. Ik heb hier een ander staatje voor mij, waarin staan de 20 gemeenten, die in de ranglijst onderaan staan, en de 20 gemeenten, die in die lijst bovenaan staan. Ik geef toe, het is nu wel de grootste tegenstelling, maar ze is dan ook zeer duidelijk.

Twintig personen, wonende ieder in een van die twintig gemeenten, waar de belastingdruk het laagst is, en met elkaar hebbende een inkomen van f 100.000, betaalden aan gemeentelijke inkomstenbelasting in 1927 f 806.37½. Nu de 20 hoogste. Daar is het bedrag geheven van hetzelfde inkomen, van evenveel mensen f 11,040. Nu is dit wel de scherpste tegenstelling, maar ze is toch wel buitengewoon welsprekend. Het is heel eigenaardig, te zien, waar deze gemeenten liggen: 1 in Zuid-Holland, 1 in Limburg, 2 in Groningen, 3 in Overijssel, 4 in Friesland en 9 in Drente. Dat duidt ook wel op de economische constructie, die hier een rol speelt en die toch die rol niet mag blijven spelen. In het kort kan men zeggen: hoe armer de bevolking, des te zwaarder de lasten. Deze misstand moet geheel weg of in elk geval zooveel als maar eenigszins mogelijk is worden getemperd.”

Deze
de nieu
alle ing
op den
plaats h
dat onde
dwijnen.
uit het
op aan
verschil
verschil
ling het
stenbela
voor her
gemeent

De ge
opcenter
dus moe
geheele
daarnaas
komt vo
inkomste
beeld te
mede ho
fondsbel
gevallen
tingdruk
maximaa
heft tot

Volge
inkomen
de Rijks

Dan v
verdeeld
minimum
rangschik
de stec
dan ver
in welk
van eer
tweede

Deze groote verschillen zullen nu verdwijnen. De groote verdienste van de nieuwe regeling zit wel hier in, dat er komt een fonds, waaraan door alle ingezetenen van het Land vrijwel gelijkelijk wordt bijgedragen en waaruit op den voet van een bepaalden grondslag uitkeering aan de gemeenten plaats heeft. Toch zal het verschil in den belastingdruk in het algemeen, dat onder de wet 1897 zoo opvallend groot was, niet geheel en al verdwijnen. De gemeenten hebben n.l. niet voldoende aan de uitkeeringen uit het gemeentefonds en zijn daarnaast, de een meer de ander minder, op aanvullende heffingen aangewezen. Het zal dus finantieel nog wel eenig verschil blijven uitmaken, in welke gemeente men zich vestigt, maar dit verschil zal niet van zoo overwegend belang zijn als onder de oude regeling het geval was, toen veelal het bedrag van de gemeentelijke inkomstenbelasting bij de keuze van de woonplaats den doorslag gaf. Althans voor hen, die door hun werkzaamheden niet aan het wonen in een bepaalde gemeente waren gebonden.

De gemeentelijke inkomstenbelasting (inclusief de forensenbelasting en de opcenten op de Rijksinkomstenbelasting door de gemeenten geheven) zal dus moeten plaatsmaken voor de gemeente fondsbelasting, die over het geheele Rijk wordt geheven; de gewone Rijksinkomstenbelasting blijft daarnaast natuurlijk onveranderd bestaan. Het tarief der nieuwe belasting komt voor in artikel 15 der wet en blijft beneden de heffing der Rijksinkomstenbelasting. Van een inkomen boven de *f* 10.000,— om een voorbeeld te noemen — is 6% verschuldigd. Nu moet men er wel rekening mede houden, dat de gemeenten bevoegd zullen zijn op deze gemeente fondsbelasting opcenten te heffen tot een maximum van 80 en in bijzondere gevallen van 100% (artikel 17 lid c). Als gevolg hiervan kan de belastingdruk van het gedeelte van het inkomen boven *f* 10.000,— stijgen tot maximaal 10.8% en in het bijzondere geval, dat de gemeente 100 opcenten heft tot 12%.

Volgens artikel 14 der wet strekt tot grondslag van de heffing het zuiver inkomen, vastgesteld volgens de regelen, die gelden voor de heffing van de Rijksinkomstenbelasting.

Dan worden de gemeenten ten behoeve van de heffing in vier klassen verdeeld. Deze klasse-indeeling is voorgeschreven om vast te stellen het minimum bedrag, waarmede met de belastingheffing wordt begonnen. De rangschikking in de eerste klasse is door de wet gecreëerd en omvat de steden Amsterdam, Rotterdam en 's-Gravenhage. In artikel 14 is dan verder voorgeschreven, dat bij gemeente-verordening wordt bepaald, in welke van deze klassen de gemeente wordt gerangschikt. Bij gebreke van een verordening wordt de gemeente geacht te zijn ingedeeld in de tweede klasse. De gemeenteraad kan dus — onder goedkeuring van de

Kroon — bepalen, dat ze zal vallen in de tweede, derde of vierde klasse, m. a. w. bepaalt de gemeenteraad zelf het minimum-inkomen, waarover begonnen zal worden belasting te heffen. Dit minimum is voor de drie genoemde steden *f* 900,— voor gehuwden en *f* 800,— voor ongehuwden, voor de eerste klasse respectievelijk *f* 800,— en *f* 700,—, voor de tweede *f* 700,— en *f* 600,— en voor de derde klasse *f* 600,— en *f* 500,—. De gemeenten kunnen dus zelf, naar gelang van de finantieele gesteldheid, een uitgangspunt voor hunne heffingen kiezen in de tweede, derde of vierde klasse. Hoe hooger de klasse, hoe minder uiteraard de opbrengst.

Uit het gemeentefonds ontvangen de gemeenten:

- a. een uitkeering ten bedrage van 7% der jaarwedden van den burgemeester en den secretaris met een maximum van *f* 3.000,— per jaar;
- b. een uitkeering per inwoner op 1 Januari aan het uitkeeringstijdvak voorafgaande.

De bepaling sub a. is vooral van beteekenis voor de kleinere gemeenten, waar de jaarwedden van burgemeester en secretaris op het geheel der uitgaven van belang zijn. Waar deze bezoldigingen in totaal blijven beneden een bedrag van *f* 4.000,—, ontvangen de gemeenten uit het gemeentefonds een bijdrage van 75%. Gaan deze bezoldigingen in totaal uit boven een bedrag van *f* 4.000,—, dan ontvangen de gemeenten als maximum een bijdrage in deze jaarwedden van *f* 3.000,—.

Van meer belang dan de bijdragen, die gemeenten ontvangen in de jaarwedden van den burgemeester en den gemeentesecretaris, is natuurlijk de uitkeering per inwoner, die de gemeenten uit het gemeentefonds zullen ontvangen. Voor deze uitkeering, die door het Rijk wordt vastgesteld, is in artikel 4 der wet een formule opgenomen. Er dient echter op te worden gewezen, dat ook de draagkracht der ingezetenen van een gemeente van invloed is op de inkomsten van het fonds en dus ook op de uitkeering, die andere gemeenten uit dat fonds zullen ontvangen. Men verwacht over het algemeen, dat de berekening van de uitkeeringen per inwoner nogal verassingen zullen brengen. In de practijk zou dit moeilijkheden kunnen geven, vooral voor die gemeenten van wie de baten van de gemeentelijke inkomsten belasting tot nu toe ruim vloeiden. De wetgever heeft dit voorzien en bepaald dat aan iedere gemeente, onafhankelijk van de uitkomst van de berekening op grond van artikel 4 een minimum uitkeering wordt gegarandeerd, waarnaast is bepaald dat de uitkeering een zeker maximum niet kan overschrijden. Wat betreft de minimum uitkeering, is in artikel 6 der wet bepaald, dat de gemeente nooit minder mag ontvangen, dan zij ontving op grond der wet 1897. Aan den anderen kant zal de uitkeering per inwoner ook niet minder bedragen dan het dubbele van de uitkeering onder genoemde wet.

In den
deze nieu
belasting
ten aanzi
ting kwa
gemeente
maakten
komt nu
belasting
Rijksweg
wordt ge
zuivere o

Wat be
dat de ge
belasting,
geschied
besturen
der geme
door het
welke kla
lasting ge
Rijk uiter
belang is
uitgekeerd

Het rec
belasting
De provi
belasting
belastinge

De gro
hebben,
het Rijk
grondbela
Rijk toek
opcenten
gemeente
een der l
deel kie
veel bebo
der gron
weinig be
der belast

In den aanvang vermeldde ik, dat de diepst ingrijpende verandering, door deze nieuwe wet gebracht, was de verdwijning der gemeentelijke inkomstenbelasting en de opcenten heffing op de Rijksinkomstenbelasting. Maar ook ten aanzien van de personeele belasting verandert er iets. Van deze belasting kwam de opbrengst tot nu toe geheel aan het Rijk ten goede. De gemeenten en de provincies konden op deze belasting opcenten heffen en maakten daarvan ook vrijwel algemeen gebruik. In dezen gang van zaken komt nu verandering, doordat in artikel 1 van de wet op de personeele belasting is bepaald, dat onder den naam van personeele belasting van Rijkswege, ten behoeve van de gemeenten van aanslag, een directe belasting wordt geheven enz. De heffing zal dus door het Rijk geschieden, maar de zuivere opbrengst zal aan de gemeenten worden uitgekeerd.

Wat betreft de uitkeering dezer opbrengst, dient te worden aangestipt, dat de gemeenten volgens de tot nu toe geldende wet op de personeele belasting, waren ingedeeld in negen klassen, welke indeeling van Rijkswege geschiedde, wat ten gevolge had steeds herhaalde pogingen van gemeentebesturen om in een hoogere klasse te worden gerangschikt. De indeeling der gemeenten in klassen, zal onder de nieuwe wetgeving niet meer geschieden door het Rijk, maar elke gemeente verkrijgt het recht zelf te beslissen, in welke klasse zij zal worden geplaatst. Vroeger, toen de opbrengst der belasting gedeeld werd tusschen het Rijk en de gemeente, was het voor het Rijk uiteraard van belang, de klasse-indeeling in de hand te houden. Dit belang is, nu de opbrengst der belasting geheel aan de gemeente wordt uitgekeerd, vervallen.

Het recht der gemeenten tot het heffen van opcenten op de personeele belasting blijft gehandhaafd. Van dit recht werd veelvuldig gebruikt gemaakt. De provincies en het Rijk zullen in het vervolg geen opcenten op deze belasting meer mogen heffen, wat een niet onbelangrijke verlichting van den belastingdruk met zich brengt.

De grondbelasting wordt niet gewijzigd. De verandering, die zal plaatshebben, heeft alleen betrekking op de verdeeling der opbrengst tusschen het Rijk en de gemeenten. De regeling is nu deze, dat de hoofdsom der grondbelasting, op de gebouwde en ongebouwde eigendommen aan het Rijk toekomt en dat de gemeenten op deze belasting tot zekere grenzen opcenten kunnen heffen. Het lag in de bedoeling van de Regeering aan de gemeenten de keuze te laten tusschen een uitkeering der hoofdsom van een der beide deelen dezer belasting. De gemeenten konden dan het onderdeel kiezen, dat voor hen het meest opbracht. In een gemeente met heel veel bebouwde perceelen zou de keuze dan zijn gevallen op de opbrengst der grondbelasting op de bebouwde eigendommen. In een gemeente met weinig bebouwing en veel grondgebied zou de keuze vallen op de opbrengst der belasting op ongebouwde eigendommen. In de Tweede Kamer is de

wensch tot uiting gekomen, dat voor de toekenning van de opbrengst van de Rijksgrondbelasting op bebouwde en onbebouwde eigendommen aan de gemeenten, een stelsel wordt aanvaard, waarbij plattelands gemeenten niet in minder gunstige positie komen dan de stedelijke gemeenten. Aan dezen wensch is door de Regeering tegemoet gekomen. In de nieuwe regeling is bepaald, dat aan de gemeenten zal worden uitgekeerd drie vierde gedeelte van de hoofdsom der grondbelasting ter plaatse geheven.

Als thans geregeld, blijft ook de heffing der opcenten op de grondbelasting. Er is echter verband gebracht tusschen deze opcenten en de door de gemeente te heffen opcenten op de gemeentefondsbelasting. In artikel 22 der nieuwe wet is bepaald, dat de opcenten op de gemeentefondsbelasting voor geen aanslag hooger mogen zijn dan het getal opcenten, dat in de gemeente geheven wordt op de hoofdsom van de grondbelasting op de gebouwde eigendommen. Daarmede zal dus bij de vaststelling der opcenten op de gemeentefondsbelasting rekening moeten worden gehouden.

Zooals ik hiervoren reeds aanstipte, kunnen de gemeenten volgens artikel 246a van de Gemeentewet opcenten op de vermogensbelasting heffen tot een maximum van 100. In de nieuwe regeling is dit maximum gesteld op 50 opcenten, terwijl het Rijk zelf ook 30 opcenten heft ten behoeve van het gemeentefonds. Aangezien dan het aantal te heffen opcenten zou kunnen stijgen tot 150, is bepaald, dat de gemeenten zelf voor het vervolg niet meer dan 50 opcenten op deze belasting zullen mogen heffen. De gemeenten, die nu meer dan 50 opcenten heffen op deze belasting, zullen straks dus minder ontvangen, omdat ze niet boven 50 mogen gaan. Echter is bij de uitkeering die deze gemeenten uit het gemeentefonds zullen ontvangen, met deze geringe opcenten heffing rekening gehouden. In de gemeenten, die minder dan 50 opcenten op deze belasting heffen, behoeft, wanneer het om finantieele redenen niet geboden of gewenscht is, dus niets te worden veranderd.

Mochten de uitkeeringen uit het gemeentefonds en de andere hiervoor besproken heffingen niet voldoende zijn om de jaarlijksche uitgaven van een gemeente te dekken, dan heeft men de vrijheid opcenten op de gemeentefondsbelasting te heffen. Terecht merkt men van zekere zijde op, dat nu aan de gemeenten het recht is gegeven zelf de klassen van den aanslag te bepalen en in de heffing van opcenten progressie aan te brengen, het verschil tusschen heffing en de eigen — door de wet toch ook binnen zekere grenzen gehouden — inkomsten belasting niet zoo heel groot is, al is door de sociaal-democraten in de Tweede Kamer bezwaar gemaakt tegen de grens van 80 opcenten en de onbevredigende opklimming der gemeentefondsbelasting in de hoogere inkomens. Verder is het naar hun inzicht een bezwaar, dat aan de gemeenten de gelegenheid wordt geboden, door

indeeling
We moeten
heid er o
deel der
nen met

Of en i
opleveren
staat vast
gemeentef
Zoo is he
Rotterdam
in de bla
In de toe
raad med
bedraagt,
beschikt,
jaar 1932
van een
Mei 1931
die reeds

Volgen
de nieuw
minder d
gemeente

Er zal
rond. f 1
De diens
door mer
hoofdsom
zien, zou
beschouw
finantieel
Delft nie
gehoopt
ken de
geheele s

Een lie
den herzi
ook niet
Tweede

indeeling bij de tweede of derde klasse, de lagere inkomens te treffen. We moeten daarbij echter niet vergeten — aldus de M.v.A. — dat die gelegenheid er ook thans is, en dat onder de nieuwe regeling de, voor het grootste deel der gemeenten, verbeterde kinderaftrek, zeer ten gunste van de gezinnen met kinderen zal werken.

Of en in hoever het nieuwe stelsel finantieel een sluitend geheel zal opleveren, is nog niet met volkomen zekerheid vast te stellen. In ieder geval staat vast, dat de gemeenten als ultima ratio van de opcentenheffing op het gemeentefonds gebruik kunnen maken om hunne begrooting sluitend te krijgen. Zoo is het nu reeds bekend, dat de uitkomsten van dien aard zijn, dat Rotterdam zal heffen 19 opcenten en Amsterdam 37. Naar ik een dezer dagen in de bladen las, staat het er in Delft in dit opzicht minder gunstig voor. In de toelichting op de begrooting voor het dienstjaar 1931 deelt B. en W. den raad mede, dat het batig saldo over den dienst 1929 ruim *f* 400.000,— bedraagt, zoodat voor het jaar 1931 over een vrij groot saldo kan worden beschikt, doch dat de vraag zich opwerpt, hoe de begrooting voor het dienstjaar 1932 er straks zal uitzien. Het jaar 1931 vertoont n.l. de kenmerken van een overgangstijd. Gedeeltelijk werken nog de oude regelingen tot 1 Mei 1931, maar er zijn ook onderscheiden artikelen van de nieuwe regeling, die reeds ingaan op 1 Januari 1931.

Volgens een inzicht, dat B. en W. aan deze beschouwing toevoegen, zal de nieuwe regeling over een vol jaar een netto verlies opleveren van niet minder dan rond *f* 1.200.000,—. Op grond van de nieuwe regeling ontvangt de gemeente totaal *f* 1.080.000,—.

Er zal dus nog te dekken zijn uit de opcenten op gemeentefondsbelasting rond. *f* 120.000,—, waarvoor geheven zullen moeten worden 21 opcenten. De dienst 1931 vraagt echter-aldus B. en W. *f* 236.000,— meer, waardoor men totaal komt op rond *f* 360.000,—, hetgeen uit opcenten op de hoofdsom der fondsbelasting moet worden gevonden. Om hierin te voorzien, zouden geheven moeten worden 60 opcenten. Aan hunne uitvoerige beschouwingen voegen B. en W. nog toe, dat de nieuwe wet op de finantieele verhoudingen tusschen het Rijk en gemeenten, de gemeente Delft niet die ruimte van middelen heeft geschonken, als aanvankelijk gehoopt en verwacht werd. Het is in deze omstandigheden niet mogen gelukken de begrooting sluitend te maken, anders dan te beschikken over het geheele saldo van het vorige jaar.

Een lichtpunt in het heele stelsel is, dat de wet om de 5 jaar moet worden herzien. Bovendien is verbetering op den grondslag der nieuwe regeling ook niet uitgesloten. Minister de Geer heeft zich in dit verband in de Tweede Kamer als volgt uitgelaten:

„Ik mag hier ten slotte nog wel aan toevoegen, dat zelfs zij, die meenen, dat in een latere toekomst de ontwikkeling in die richting zal gaan, dat veel meer dan thans in de behoeften der burgers collectief zal worden voorzien, en dat vooral de gemeente daarbij het orgaan zal zijn, dit ontwerp kunnen aanvaarden. Immers van dit standpunt zal in later jaren het tarief der fondsbelasting moeten verhoogd worden, maar zal niet weer de tegenwoordige ongelijkheid moeten worden in het leven geroepen. Die nieuwe onderstelde voorzieningen zullen niet juist gedragen moeten worden door de gemeenten, waarop zij wegens de samenstelling harer bevolking en haar sociale structuur bij uitstek zwaar zouden drukken, maar door de natie in haar geheel. De handwijzer door dit ontwerp geplaatst, kan óók door de geachte leden, die in die verwachting leven, worden aanvaard.”

In de Tweede Kamer zijn vooral van S. D. A. P. zijde pogingen gedaan de regeling te verruimen en het maximum te stellen op 120 opcenten. Hierop werd van Regeeringszijde echter niet ingegaan en werd besloten het nieuwe artikel 243 van de gemeentewet aldus te lezen:

De opcenten op de gemeentefondsbelasting worden op alle aanslagen tot een gelijk getal geheven.

Met afwijking van dezen regel is het geoorloofd, het tarief der opcenten op zoodanigen voet in te richten, dat een geleidelijk stijgend getal opcenten wordt geheven bij toeneming van de belastbare som.

Het getal der opcenten mag voor geen aanslag hooger zijn dan het getal opcenten da in de gemeente geheven wordt op de hoofdsom van de grondbelasting op de gebouwde eigendommen.

Indien eene gemeente, hoewel geen gebruik is gemaakt van de bevoegdheid, verleend in het tweede lid, en hoewel de andere heffingen tot redelijke bedragen zijn opgevoerd, er niet in slaagt de begrooting sluitend te maken, kan het aantal opcenten tot ten hoogste 100 worden opgevoerd.

De opcenten worden niet geheven op de aanslagen van hen, die binnen het Rijk geen vaste woonplaats hebben. De heffing van opcenten op de gemeentefondsbelasting kan progressief zijn, echter niet voor die gemeenten, die gebruik willen maken van de mogelijkheid om meer dan 80 opcenten te heffen. Maar wil een gemeente gaan boven 80 opcenten, dan zal moeten blijken, dat andere heffingen tot de toegestane maxima zijn opgevoerd. En daarbij zal dan tevens moeten zijn gebleken, dat de gemeente er niet in slaagt de begrooting op andere wijze sluitend te maken.

Ik merkte zooveel op, dat o.a. de gemeente Delft met de nieuwe regeling ten zeerste gedupeerd is en het saldo van het dienstjaar 1929 ad f 400.000,— moet aanwenden om het dienstjaar 1931 sluitend te krijgen. Maar er zijn er natuurlijk ook gemeenten, die er minder gunstig voorstaan als Delft en van het dienstjaar 1929 niet over een batig saldo beschikken, misschien wel over het tegendeel. Voor deze zwakke zusters is in artikel 6 der wet het volgende bepaling opgenomen:

„Voor noodlijdende gemeenten, die ten tijde der invoering van deze wet buitengewone hulp van het Rijk ontvangen, wordt, bij het maken van de berekening volgens het tweede en het derde lid van dit artikel, het bedrag van den uit Rijks- en eventueel uit de provinciale kas verleenden onderstand als opbrengst van de gemeentelijke inkomstenbelasting beschouwd”

Ter verdediging van deze bepaling merkt de Regeering in de M. v. T. op, dat de billijkheid gebiedt, dat de door het Rijk en provincie verleende onderstand, welke in de plaats trad van de gemeentelijke inkomstenbelasting, welke geheven had moeten worden, zoo de onderstand niet verleend werd, voor de toepassing van artikel 6 gelijk wordt gesteld met de gemeentelijke inkomstenbelasting.

Nog een afzonderlijke regeling is gemaakt voor de gemeenten die juist in de periode, waarop de berekening der uitkeering steunt, verandering van grondgebied hebben ondergaan. Het is duidelijk dat in zulke gevallen de algemeen gestelde regelen niet kunnen gelden, omdat de resultaten niet met den tegenwoordigen toestand van die gemeenten zouden strooken.

De uitkeeringen van het Rijk, waarop de gemeenten recht verkrijgen, op grond van deze wet, zullen worden uitgekeerd in vier gelijke termijnen en wel op 1 Mei, 1 Augustus, 1 November en 1 Februari van elk jaar. Mocht op gemelde tijdstippen niet precies vaststaan, hoeveel de uitkeeringen zullen bedragen, dan heeft voorloopige vaststelling plaats, met het recht tot nadere verrekening.

Zooals ik zooveen mededeelde, is in de wet bepaald, dat de uitkeeringen om de 5 jaar telkens zullen worden herzien. Het bedrag per inwoner, dat de gemeente over de eerste 5 jaar krijgt uitgekeerd, zal dan wijziging kunnen ondergaan. Elke 5 jaar zal de regeling dus opnieuw in de Kamer in behandeling komen.

In artikel 37 der wet is ingesteld een commissie van advies betreffende de uitvoering der wet. Deze commissie bestaat uit ten hoogste 7 leden, welke door de Koningin voor den tijd van 5 jaar worden benoemd. De Koningin wijst een der leden als voorzitter aan en stelt een instructie vast. Deze commissie dient van advies bij de uitvoering der wet, zoowel wat betreft de vaststelling der uitkeeringen, welke aan de gemeente zulle geschieden, als wat aangaat andere onderwerpen.

Resumeerende kan wel worden vastgesteld, dat de gemeenten met stevige koorden aan het centrale bestuur zijn vastgeklonken. Aan een groot deel van haar eigen initiatief zal in de toekomst den pas worden afgesneden. Niet te verwonderen is het dan ook, dat deze nieuwe regeling een doorn in het oog was van velen, die een zoover mogelijk doorgevoerde autonomie van de gemeenten als de eenige mogelijkheid voor haar bestaan beschouwden. De S. D. A. P. en de V. D. hebben de wet alleen geaccepteerd, omdat zij een einde maakte, aan de reeds lang niet meer bevredigende finantieele verhouding tusschen het Rijk en zijn onderdeelen, en niet omdat zij daarin zagen een alleszins bevredigende en wettelijk goed geregelde oplossing van de bestuursverhoudingen.

De aan den raad onder de nieuwe wet toekomstende bevoegdheden laat ik hier voor de overzichtelijkheid nog volgen:

- a. De raad kan besluiten tot het indeelen van de gemeenten in de klassen van aanslag in de gemeentefondsbelasting;
- b. De raad kan besluiten een al of niet progressieve regeling voor de opcenten heffing in te voeren;
- c. De raad kan (wat betreft de personeele belasting) besluiten in welke klasse van deze belasting de gemeente zal worden geplaatst.
- d. De raad kan besluiten tot het heffen van opcenten op de personeele belasting;
- e. De raad kan besluiten tot het heffen van ten hoogste 50 opcenten op de vermogensbelasting;
- f. De raad kan besluiten tot invoering van een geheel op zich zelf staande woonforensenbelasting;

Al deze raadsbesluiten zijn onderworpen aan de goedkeuring van de Kroon, nadat Gedeputeerde Staten zijn gehoord.

Hiermede is besproken het voornaamste, dat de wet op de herziening van de finantieele verhouding tusschen het Rijk en de gemeenten inhoudt. In een volgend nummer hoop ik enkele bijzonderheden mede te deelen, omtrent de voorgeschiedenis van deze wet en de voorbesprekingen. Het vaderschap van deze wet, waaraan men groote verdienste toeschrijft, komt toe aan den Minister van Financien, den heer de Geer, die met zijn toenmaligen ambtgenoot van Binnenlandsche Zaken, den heer Kan, dit ontwerp bij de Staten Generaal aanhangig heeft gemaakt.

D. C. VERMAZEN.

Den Haag.

Stuivertje verwisselen in de raden der nieuwe rechtsgemeenschappen.

Wie de staatkundige architectuur van deze gewesten beschouwt, en daarbij het juiste midden weet te houden tusschen de beide uitersten, hen, die niets liever zouden willen dan van Indië een adatrechtelijk natuurmonument maken, en hen, die als de eenige zaligheid prediken het zoo maar overnemen van westersche instituten, vindt veel, dat hem niet bevredigt. En wel in het bijzonder op het doornige pad der deconcentratie. En valt veel te vergeven door het snelle tempo, waarin de nieuwe rechtsgemeenschappen zijn opgebouwd, wat weer voor een deel te wijten is aan het feit, dat zij voor een bijoormerk moesten dienen, en wel als kiescolleges, waardoor hun aanvankelijk karakter in den grond is bedorven.

Stemt dit droef, voor wien de zin voor humor nog niet verloren ging, ligt daarin ook weer een grond zijn opgewektheld te bewaren.

In wat ik nu ga bespreken — het dorre terrein der incomptabiliteiten — ontbreekt de note gaie allerminst; er is zelfs stof voor een film in te

vinden, v
nu eens

Onze
laten gele
aanverwa
bodsbepa
voor een
is het al
gemeenten
latie van
Schrijven
zij het oc
gewestelij
hechter v

Maar w
aan ambte
bestuur, v
gevallen,

Een ge
misschien
Wordt hij
raadambte
naren, die
De eene

tevens ge
en van de
mijner ge

Zou he
trachten p
onder hen
hun hand

Zou de
schapsorde
binaties te

Naar aa
volgende t
dige ding
Maar over
geheel vrij

klassen vinden, waar de artisten nu eens als meesters optreden dan weer als knecht, nu eens hamer dan weer aanbeeld zijn.

Onze decentralisatiewetgeving heeft zich aan het vraagstuk niet veel laten gelegen liggen. Zoo spreekt zij niet over de graden van bloed- en aanverwantschap in de raden, blijkbaar denkende, dat moederlandsche verbodsbepalingen slechts waren ingegeven uit een verdrongen vrees-complex voor een hernieuwing van een familieregeering uit den pruikentijd. En toch is het al voorgekomen, dat twee broeders eendrachtelijk in denzelfden gemeenteraad zaten, de een als wethouder, de ander als lid. Ook de cumulatatie van lidmaatschappen in verschillende raden is een gewoon verschijnsel. Schrijven dezès gaat niet vrij uit, want hij heeft een tiental jaren geleden, zij het ook zeer korten tijd, het lidmaatschap van volksraad, gemeente- en gewestelijken raad gecombineerd. Door de nieuwe decentralisatie met een hechter verband van onderlinge contrôle is ook dat als een euvel aan te merken.

Maar waar het hier speciaal over gaat, is, dat niet verboden is, dat aan ambtenaar in dienst van den eenen raad, lid is, zelfs van het dagelijksch bestuur, van een anderen raad. Dit geeft scheeve verhoudingen. De malle gevallen, die ik geef zijn geen fantasie, maar werkelijkelijkheid.

Een gemeenteambtenaar tevens lid van den provincialen raad, heeft — moet misschien als goed lid — het bestuur in wiens dienst hij is, kapittelen. Wordt hij gedeputeerde dan is de verhouding nog sterker. Een regentschapsraadambtenaar is lid van den gemeenteraad en kapittelt de gemeenteambtenaren, die als lid van den regentschadsraad weer revansche kunnen nemen. De eene broeder is ambtenaar in dienst van den regentschapsraad en tevens gemeentewethouder, de andere broeder lid en van den regentschaps- en van den gemeenteraad. En zoo zijn er behalve in den kleinen kring mijner gegevens, nog tal van permutaties en combinaties te maken.

Zou het zelfs niet op den weg van de gemeenteambtenaren liggen te trachten plaatsen te veroveren in het college van gedeputeerden en dan de onder hen gestelde stadsgemeenten en autonome regentschappen zoo naar hun hand te zetten?

Zou de herzieningscommissie van de provincie- stadsgemeente- en regentschapsordonnantie hier geen aanleiding kunnen vinden de verbonden combinaties te herzien?

Prof. Mr. Dr. H. WESTRA.

Naar aanleiding van hetgeen de gachte inzender opmerkt, moge ons het volgende uit de pen vloeien. Inderdaad zijn in dit verband enkele eigenaardige dingen geschied en zou men zulks als gebreken kunnen aanmerken. Maar overdrijving schaadt en het stuk van Professor Westra is hier niet geheel vrij van te pleiten. Te enge familiebanden in den gemeenteraad zijn

m.i. niet wenschelijk, maar welk bezwaar er zou zijn, dat een gemeenteraadslid tevens lid van een provincialen raad zou wezen, is mij niet duidelijk. De macht toch van een lid van een provincialen raad is wel zeer miniem en zoo spoedig hij lid wordt van het college van gedeputeerden moet hij als lid van den gemeenteraad aftreden. Kwade gevolgen kan deze cumulatie niet hebben, integendeel het is wel zeer aan te bevelen dat er in een provincialen raad ook menschen zitten, die de nooden en behoeften der gemeenten door ervaring kennen. Ook in dit opzicht wachte men zich voor overdrijving.

G. DE RAAD.

Decentraliana.

Verbod aan raadsleden, om in rechtsgedingen, waarin de autonome gemeenschap betrokken is, als advocaat of procureur werkzaam te zijn.

Onder dankzegging ontvingen wij van den Adviseur voor de Decentralisatie ter publicatie een afschrift van diens schrijven van 1 dezer No. 1752/DIV/DIII gericht aan den Voorzitter van den Volksraad, betreffende in hoofde vermeld onderwerp, hetwelk wij hieronder laten volgen:

Naar aanleiding van hetgeen in de vergadering van den Volksraad van 22 Juli j. l. (Handelingen blz. 403) door den heer Fruin werd opgemerkt over het optreden van gemeenteraadsliden als advocaat of procureur in rechtsgedingen, waarin de gemeente betrokken is, werd door den Regeerings-gemachtigde voor de Decentralisatie in de vergadering van 18 Augustus d.a.v. (Handelingen blz. 1180) geantwoord, dat deze kwestie nader bij de Regeering was voorgebracht en terzake nog geen beslissing was genomen, zoodat op het betoog van den heer Fruin niet kon worden ingegaan.

Ter nadere beantwoording van de betrekkelijke vraag, heb ik de eer, daartoe door de Regeering gemachtigd, UHoogEdelGestrenge mede te deelen, dat de Landvoogd sedert heeft beslist, dat het in artikel 9 der Locale raden-ordonnantie opgenomen verbod voor raadsleden, om in rechtsgedingen waarin het lokaal ressort betrokken is, als advocaat of procureur werkzaam te zijn — en uiteraard geldt zulks ook t.a.v. de gelijkkluidende bepalingen van de artikelen 8 der Stadsgemeente-ordonnantie, 8 der Provincie-ordonnantie en 8 der Regentschaps-ordonnantie — uitsluitend van toepassing is op de raadsleden, tevens advocaat en procureur van beroep, die als raadsman of gemachtigde onverschillig voor welken rechter, werkzaam zijn in burgerlijke procedures voor of tegen het lokaal ressort.

Zooals uit het voorgaande blijkt is de Regeering van oordeel, dat be

doelde v
kan gez
„betrokke
Disper
Regeering
belang d
als regel
gemeenso

Toeken
De Ge
deze Pro
schrijven

Blijken
hebben z
t. a. v. de
„schrij
De vol
1. Mo
aan den
juiste be
vergoede
volle be
kunnen
geven va
grootende

2. Is
te verde

som gesc
In dit
bij den a

3. De
van Fina
houders

Aangez
ment van

wenschel
beheer te

in overee
noemd D
gerezen

doelde verbodsbepaling zich niet tot strafprocessen uitstrekken, omdat niet kan gezegd worden, dat een locale gemeenschap in een strafgeding „betrokken” is.

Dispensatie van hoogerbedoelde verbodsbepaling zal naar het oordeel der Regeering alleen dan door den raad kunnen worden verleend, indien het belang der betrokken gemeenschap dit vordert, hetgeen uiteraard slechts als regel slechts zal kunnen plaats vinden, in geval het raadslid voor de gemeenschap optreedt in het rechtsgeding.

Toekenning van belooningen aan Regentschaps-Kashouders.

De Gouverneur van de Provincie Oost-Java richtte aan de Regenten in deze Provincie met uitzondering van den Regent van Malang het volgende schrijven gedagteekend 17 October 1930 No. 4/3/4:

Blijkens een terzake handelend schrijven van den Directeur van Financiën hebben zich in den laatsten tijd verschillende meningsverschillen voorgedaan t. a. v. de in de regentschaps begrooting voorkomende post:

„schrijffloon voor de administratie der regentschapskas”.

De volgende vragen deden o. a. voor:

1. Moet het in de begrooting beschikbaar gestelde bedrag in zijn geheel aan den kashouder worden uitgekeerd of is het alleen bestemd om het juiste bedrag der door den kashouder gemaakte onkosten daaruit te kunnen vergoeden; dit laatste in verband met de meening, dat uitkeering van het volle bedrag aan den kashouder, waarvan hij eventueel een gedeelte zou kunnen afstaan aan het lager personeel der kas, zou neerkomen op het geven van een onnoodige tegemoetkoming aan deze landsdienaren voor grootendeels tijdens kantooruren verricht werk.

2. Is de kashouder vrij het beschikbare bedrag onder het lager personeel te verdeelen of moet de verdeling van een gedeelte of van de geheele som geschieden op den door den regentschapsraad aan te geven wijze?

In dit verband werd tevens gesproken over aanstelling van hulppersoneel bij den algemeen ontvanger (kashouder) van regentschapswege.

3. Door een tweetal regentschappen de bewilliging van den Directeur van Financiën gevraagd op een verhooging van de toelagen van de kashouders van f 25,— tot respectievelijk f 50,— en f 40,— 's maands.

Aangezien in vorenbedoelde meningsverschillen meergenoemd Departement van Financiën betrokken werd, acht de Directeur van Financiën het wenschelijk, — ten einde moeilijkheden in den gang van zaken van het kas-beheer te voorkomen, — terzake de volgende uniforme gedragslijn te volgen in overeenstemming met een door de Regeering onderschreven door voornoemd Departementshoofd ingenomen standpunt in een soortgelijke elders gerezen kwestie.

De toelagen worden in hun geheel aan den kashouder als indemniteit uitgekeerd, die vrij is zijn personeel daaruit voor eventueel extra werk te beloonen. Er bestaat geen bezwaar tegen, dat de ontvanger voor de meerdere verantwoordelijkheid uit de toelage zelf iets extra's ontvangt. Afleggen van rekening en verantwoording der toelagen aan den regentschapsraad is niet wenschelijk en zou bovendien een extra administratie noodig maken, welke in geen verhouding staat tot het geringe bedrag der belooning. Aanstelling van hulppersoneel vanwege het regentschap komt den Directeur van Financiën evenmin gewenscht voor, aangezien het niet op den weg der autonome gemeenschappen ligt aan een Landskantoor personeel toe te voegen. De algemeen ontvanger toch blijft tegenover voornoemd Departementshoofd verantwoordelijk voor den goeden gang van zaken op de door hem beheerde Landskas, hetgeen bezwaarlijk gaat indien op die kas personeel niet in Lands dienst zijnde, bescheiden is.

Tegen een verhooging van de toelagen bestaat bezwaar, aangezien in het algemeen van vergoeding van f 25.— 's maands juist is te achten en alleen daarvan kan worden afgeweken, indien duidelijk kan worden aangetoond, dat hiermede de door den kashouder bewezen diensten onvoldoende worden beloond, hetgeen zich vooreerst wel niet zal voordoen.

Is de Directeur van Financiën derhalve tegen eene verhooging der toelage, een onthouding der belooning aan den regentschapskashouder kan evenmin de goedkeuring wegdragen.

Immers zou de verzwaring van de taak en de verantwoordelijkheid van den algemeen ontvanger en zijn personeel ten behoeve der autonome gemeenschappen zonder dat daar een voordeel tegenover staat, kunnen dienen voor het verkrijgen van een positieverbetering ten laste van het Land dan wel uitbreiding van de personeelsbezetting der kassen.

In verband met het vorenstaande heb ik de eer UHoogEdelGestrenge te verzoeken in voorkomende gevallen met vorenstaande gedragslijn wel rekening te willen houden. In het tegengestelde geval zal — naar de Directeur van Financiën mededeelt — aan de Regeering moeten worden voorgesteld de aanwijzing van den algemeen ontvanger of onder-collecteur tot kashouder voor het betrokken regentschap in te trekken. Hierbij zij aangeteekend, dat indien de omschrijving van den betreffenden post in de regentschapsbegroting tot verschil van opvatting aanleiding kan geven, die omschrijving ware te wijzigen in „toelage voor het beheer en de administratie der regentschapskas”.

Terwijl aan den Regent van Malang het navolgende schrijven werd verzonden:

Onder aanbieding van een afschrift van een dezerzijdsch tot Uwe ambtgenooten gericht rondschrjven ten aanzien van de toekenning van toelagen

aan de
verzoeker
op zijn
toekenne
Mocht
Financiën
ontvange

Naar a
comitee:

Wijl i
den kash
gemaakt,
reeds pr
van den
en later

De be
cember 1

Zooals
dering v
voor de
grond va
tenzij be
voor het
riteiten,

personee
wijze ke
zou moe

De Ra
de overi
gang der
lid Mr. 7

Zooals
en blijkb

zooverre
eene toel
keering,
Raad in
kashoude

aan de regentschapskashouders, heb ik de eer U Hoog Edel Gestrenge te verzoeken mij te willen mededeelen of de regentschapsraad van Malang niet op zijne beslissing in de vergadering van 14 Mei j.l. n.l. tot het niet toekennen van een belooning aan den kashouder wenscht terug te komen.

Mocht de raad daartoe niet genegen zijn, dan zal de Directeur van Financiën aan de Regeering voorstellen de aanwijzing van den algemeen ontvanger te Malang tot regentschapskashouder in te trekken.

Naar aanleiding van bovenvermeld schrijven richtte het College van Gecommitteerden het navolgend schrijven tot den regentschapsraad van Malang:

Wijl in de eerste begrooting van het regentschap, op de toelage aan den kashouder gerekend was en met de uitkeering dadelijk een aanvang is gemaakt, is in vergadering van 31 Juli 1929, waar deze aangelegenheid reeds principieel besproken werd, besloten, de voorgescreven vergunning van den Directeur van Financien voor de uitkeering der toelage te vragen, en later op deze aangelegenheid terug te komen.

De bewilliging is door den Directeur verleend bij besluit ddo. 17 December 1929 No. P. A/3a/7/l.

Zooals bekend verondersteld mag worden, heeft Uw Raad, in zijn vergadering van 14 Mei jl. gemeend voor de toekomst geen toelage, (schrijffloon voor de administratie der regentschapskas) meer te moeten uitkeeren, op grond van de overweging, dat het niet gewenscht moest worden geacht, om, tenzij bepaaldelijk zou komen vast te staan, dat in verband met het werk voor het regentschap het voor die werkzaamheden door de bevoegde autoriteiten, „aangewezen”, lands- of provinciaal personeel, buiten de voor dat personeel vastgestelde diensttijden, zou moeten werken, dan wel op andere wijze kennelijk extra en tijdroovende werkzaamheden voor het regentschap zou moeten verrichten, een toelage aan zoodanig personeel te geven.

De Raad heeft zich derhalve om min of meer principieele redenen tegen de overigens geringe toelage uitgesproken, na toelichting o.m. omtrent den gang der werkzaamheden, ten kashouderskantore door zijn toenmalig medelid Mr. Th. J. B. Steensma, adjunct-inspecteur van Financien.

Zooals uit bijlagen dezes moge blijken, stelt de Directeur van Financien, en blijkbaar ook de Regeering, zich op het standpunt, dat het den Raad, in zooverre niet vrijstaat, ten dezen zijn houding tegenover het geven van eene toelage aan den landsdienaars-kashouder te bepalen, en dat bij niet uitkeering, de aanwijzing eenvouding zal worden ingetrokken, waardoor de Raad in de kostbare verplichting zou vervallen, voor eigen kashouder en kashouderskantoor te gaan zorgdragen.

Het bedrag van de door de regentschapsraden te geven toelagen, wordt zelfs door den Directeur van Financien gefixeerd.

In art. 32 der Reg. Ord. (Stb. 1924-27, zooals sindsdien gewijzigd en aangevuld,) is bepaald:

Aan niet ter beschikking van het regentschap gestelde lands-of provinciale dienaren mag vanwege het regentschap geen belooning in welken vorm ook worden toegekend dan met voorafgaande bewilliging onderscheidenlijk van het betrokken departementshoofd of van het college van gedeputeerden. Aan de beteekenis van dit artikel kan wel niet getwijfeld worden; in geen geval houdt dit artikel eenige verplichting tot toelage-verleening voor een regentschapsraad in; integendeel wordt s'raadsbevoegheid tot toelageverleening uitdrukkelijk beperkt tot die gevallen, waarin de hoogste chefs van de betrokken Lands-of provinciale ambtenaren daartoe toestemming verleen.

Bij Gouvernementsbesluit ddo. 17 December 1928 No. 13 nu is op de basis van artikel 76^e lid 1 der Regentschaps-ordonnantie de algemeen ontvanger van s' Landskas te Malang zonder meer als kashouder voor het regentschap Malang aangewezen. Omtrent de wijze van beëindiging van eene dergelijke opdracht wordt niet gesproken, doch staat intrekking van de opdracht der Regeering ten allen tijde vrij.

De vraag echter, of het juist is, indien de Directeur van Financien of de Regeering de al of niet handhaving van de aanwijzing van een Landsdienaar als kashouder afhankelijk stelt van de geneigdheid of ongeneigdheid van eenigen raad, om een nergens voorgeschreven toelage tot een door dien Directeur vastgesteld bedrag aan dien landsdienaar uit te betalen, is moeilijker te beantwoorden.

Men zou kunnen stellen, dat de vrijheid van beslissing, welke behoudens het algemeen toezicht, de Regentschaps-ordonnantie ten dezen aan den raad schenkt, langs dezen weg buiten de Regentschaps-ordonnantie om den raad practisch weder ontnomen wordt en dat, indien het van den aanvang de bedoeling der Regeering geweest is, dat de regentschapsraden in bepaalde gevallen niet vrij zouden zijn, in het geven en bepalen der toelagen aan lands of provinciale dienaren en zich aan door de chefs dier ambtenaren bepaalde bedragen zouden hebben te houden, eene andere redactie van art. 32 de voorkeur hadde verdiend, dan wel zoodanige verplichting van de raden elders in de Regentschaps-ordonnantie had behooren te worden vastgelegd.

Van „bewilliging” van een tegemoetkoming van den regentschapsraad is dan immers in werkelijkheid geen sprake meer; wel van opdracht aan lands of provinciale ambtenaren om bepaalde werkzaamheden voor den regentschapsraad te verrichten tegen betaling door den regentschapsraad van een voor elk bijzonder geval door departementschef of college van gedeputeerden bij het opdrachtbesluit vast te stellen vergoeding.

Word
in over
de Rege
dat het
dat een
waartege
niet vree
Ik zal
stellen n

B en c
tot lid
woordige
tot lid
tot led
Mohama
G e k c
tot lid

In het
Belangen
boek bes
uitgevoer
Aan H
Generaal
terwijl ve
Kamers c
Raad van
partemen
zalen, en
Het ge
dragen,
Vereenigi
te Weltey

Wordt het standpunt van den Directeur van Financien derhalve niet geheel in overeenstemming met de strekking der desbetreffende voorschriften in de Regentschapsordonnantie geacht, daartegenover moet worden overwogen, dat het als eene tegemoetkoming van Regeeringswege kan worden beschouwd, dat een landsdienaar met werkzaamheden voor den raad belast wordt, waartegenover eene vergoeding op zich zelf en in het algemeen beschouwd niet vreemd is.

Ik zal deze aangelegenheid in Uwe eerstvolgende vergadering aan de orde stellen met het verzoek terzake eene definitieve beslissing te nemen.

Personalia.

Benoemd:

tot lid van den gemeenteraad van Tandjoengbalai, F. H. Bijl, vertegenwoordiger van de N. V. Handel. Mij Deli Atjeh.

tot lid van den stadsgemeenteraad van Malang, H. T. Liem

tot leden van den provincialen raad van Oost-Java, Mr. J. Luyten en Sajid Mohamad al Alatas.

Gekozen:

tot lid van den stadsgemeenteraad van Meester-Cornelis Lim Bok Soey.

Officieele Mededeelingen.

Decentralisatie-gedenkboek 1905-1930.

In het begin van deze maand is het door de Vereeniging voor Locale Belangen uitgegeven Decentralisatie-gedenkboek 1905-1930 verschenen. Het boek beslaat 524 bladzijden octavo, bevat talrijke foto's, is op kunstdruk-uitgevoerd en in prachtband gebonden.

Aan H. M. de Koningin, den Minister van Koloniën en den Gouverneur-Generaal zijn extra-verzorgde in leder gebonden exemplaren aangeboden, terwijl verder gratis verspreiding plaats heeft onder de leden van de beide Kamers der Staten-Generaal, van den Volksraad, den Raad van State, den Raad van Indië en, zoowel in Nederland als hier, bij de verschillende Departementen, universiteiten, bankinstellingen, scheepvaartmaatschappijen, leeszalen, enz.

Het gedenkboek, waarvan de zelfkosten ruim f 11,— per exemplaar bedragen, wordt zoolang de voorraad strekt, verkrijgbaar gesteld bij de Vereeniging voor Locale Belangen of bij den Kon. Boekhandel G. Kolff & Co. te Weltevreden voor den prijs van f 12.50 (twaalf gulden 50 cent). De vracht-

kosten en kosten van verpakking bedragen per exemplaar f 1.05 voor verzending naar Java en Madoera, f 1.65 naar de Buitengewesten. Een en ander bij de bestelling te voldoen.

Gaarne had het Bestuur ook aan alle leden der Vereeniging een gratis-exemplaar aangeboden. Dit is echter naar de meening van het Bestuur niet verantwoord nu de Vereeniging een, zij het ook klein, tekort op de kosten van het gedenkboek zal moeten bijpassen.

Aan hen, die reeds lid der Vereeniging waren op 1 Januari 1929, en die niet achterstallig zijn in het betalen van hun contributie, is het gedenkboek inmiddels gratis toegezonden.

Aan hen, die na 1 Januari 1929 lid geworden zijn, zal worden medegedeeld, dat zij, *zoolang de voorraad strekt*, het gedenkboek kunnen ontvangen na toezending van f 5,— (vijf gulden) benevens de kosten voor vracht en verpakking als boven opgegeven.

Een korte inhoudsopgave van het gedenkboek wordt hieronder opgenomen.

*Het Bestuur der
Vereeniging voor Locale Belangen.*

Inhoudsopgave:

Inleidend woord van het Bestuur der Vereeniging voor Locale Belangen — Voorwoord, door A. Muhlenfeld — 25 jaren Decentralisatie, door Mr. A. B. Cohen Stuart — Samenstelling van de raden der autonome ressorten, door Dr. H. J. Levelt — Het wetgevend gebied der zelfstandige gemeenschappen, door Mr. C. J. van Hasselt — Eenige statistische gegevens over het personeel in dienst der autonome gemeenschappen, door Dr. W. M. F. Mansvelt — De ontwikkeling van de financiën der autonome gemeenschappen, door J. J. G. E. Rückert — De Verzorging der stadshygiëne door Land en Gemeente, door Ir. A. H. Stam — Stedebouw, door Ir. Thomas Karsten — De Decentralisatie en de grond, door Gerard Jansen — Volkshuisvesting, 1 door Ir. Thomas Karsten — Volkshuisvesting, 11 door J. J. G. E. Rückert — De locale ressorten en het wegvraagstuk, door J. J. G. E. Rückert — De Gemeenten en het Onderwijs, door G. de Raad — De Regentschapsraad, door R. A. A. Wiranatakoesoema — De Vereeniging voor Locale Belangen — De Vereeniging van Burgemeesters en Secretarissen in Nederlandsch-Indië, benevens bijdragen van vrijwel alle autonome gemeenschappen.

Examen Architect Locale Werken.

Het examen Architect Locale Werken, uitgaande van de Vereeniging voor Locale Belangen, zal als volgt te Semarang worden afgenomen:

schriftelijk van 17 t/m 20 December
mondeling op 27, 29 en 30 December a.s.

Voor het examen hebben zich 7 kandidaten opgegeven.